Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: ‚Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 139. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 24-го ЛИПНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 24, 1956. No. 139. VOL. LXIII.

ПАНАМСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ ЗАКІНЧИЛИ ПІДПИСАННЯМ ДЕКЛЯРАЦІЇ ІДЕАЛІВ

ПРЕЗИДЕНТ АЙЗЕНГАВЕР ПРОПОНУЄ ЗОРГАНІЗУВАТИ ОКРЕМУ КОМІСІЮ ДЛЯ ПРИСПІШЕННЯ АТОМОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ДЛЯ МИРНИХ ЦІЛЕЙ

Панама. — Конференція Президентів Американських Держав закінчилася підписанням Декляраціі ідеалів, в якій з'ясовано політичну й економічну філософію Західньої Півкулі. Кожний із присутніх президентів у своїй промові вияснив становище своєї країни до важливих політичних і економічних проблем, а сотки вибраної публіки в спеці, і навіть під час короткої зливи прислухалися до цих промов, які мали тривати тільки п'ять мінут, але мало який президент дотримувався цього реґуляміну, бо деякі президенти промовляли по пів години, а президент Айзенгавер промовляв впродовж 10-ти мінут. На цій конференції були присутні 16 президентів, і чотири вибрані президенти, які також підписали цю Деклярацію ідеалів. Ця конференція відбулася для відзначення 130-річчя першої Панамської Конференції, яку скликав був визвольник Південної Америки Сімон Болівар в 1826 році. Деклярацію ідеалів приготовано вчасніше, і в ній говориться про відданість американських держав справі волі, про ненависть до тоталітарних режимів та про важливість економічного розвитку для країн Західньої Півкулі. Ця Декляpaція ідеалів є компромісом, бо між тими, які її підписали, є й такі президенти, які послуговуються диктаторськими засадами і не зовсім здійснюють пункти тієї Деклярації ідеалів, яку підписали. Декляpaцію відчитували в мовах еспанській, французькій, англійській і португальській, бо ці мови є урядовими в Організації Американських Держав. Цю Декляpaцію підписали, крім президента Айзенгавера, ще й президенти Веляско Ібарра та Фіґурес і президенти Арґентини, Бразилії, Куби, Чіле, Параґваю, Ураґваю, Венесуелі, Домініканської Республіки, Нікараґви, Мехіко, Гаїті, Панами і Ґватемалі. Крім того її підписали вибрані президенти Панами, Болівії, Перу і Ель Сальвадору. Неприсутні були президенти Колюмбії і Гондурасу, але вони повідомили президію Панамської Конференції, що погоджуються зі змістом Деклярації. Ця Декляpaція закінчується таким п'ятим пунктом: „Об'єднана Америка, сильна і в добробуті, дбатиме не тільки про добробут цього континенту, але і про те, щоб цілий світ міг користати з добродійств миру, опертого на справедливості і волі в світі, в якому всі народи, без різниці щодо раси і релігії, зможуть працювати з власною гідністю та довір'ям до своєї майбутности".

Президент Айзенгавер заявив у своїй промові, що він пропонує зорганізувати окрему комісію, щоб „приспішити той час, коли всі могли б користати з добродійств атомової енерґії для справ миру", це значить в промисловій та медичній ділянках. Айзенгавер заявив, що проситиме свого брата д-ра Мілтона Айзенгавера, щоб у цій комісії репрезентував ЗДА. Ця комісія мала б бути при Організації Американських Держав. Цю пропозицію зібрані прийняли гучними оплесками. Айзенгавер заявив також, що Організація Американських Держав має дбати і про економічні, фінансові, соціяльні та технічні ділянки на американському континенті. Президента Айзенгавера щиро вітала юрба на вулицях Панами, як він їхав до будинку середньої школи св. Августина, де відбувалися наради президентів.

Пітерсон керує відбудовою країни після „знищення" в ворожому налеті

Засекречена Пресова Квартира. — В другому дні протилетунських вправ адміністратор Федеральної Цивільної Оборони Вел Пітерсон керував відбудовою країни після того „знищення", якого вона зазнала в ворожому налеті, що стався в п'ятницю 20-го липня. Головні урядові аґенції знаходяться в засекречених 65-ох місцях і звідтам роблять всі можливі заходи, щоб все якнайшвидше вернулося до нормального стану після тих шкід, які спричинили ворожі бомби. Ворожі бомби „скинено" на Перл Гарбор в Гонолюлю, на Порто Ріко, Аляску і на 75 місцевостей в ЗДА. Ці протилетунські вправи мали дати нагоду урядові дослідити, наскільки з засекречених місць урядові аґенції зможуть виконувати свої функції при відбудові нормального життя в країні після несподіваного ворожого налету. З Вашинґтону 10.000 урядовців негайно після проголошеного алярму виїхали зі столиці до засекречених місцевостей, де мали і надалі виконувати свої функції. В загальному ці протилетунські вправи вдалися, хоч і завважено деякі недоліки, які на майбутнє треба буде усунути. В Ню Йорку мала впасти одна бомба, в Брукліні дві, в Бронксі одна, в Джерзі Си}і і в Ньюарку по одній. Коли б це було направду, то в Ню Йорку могло б згинути 4,372.939 осіб, а 1,698.293 особи були б поранені. 2,500.000 осіб могло б було втекти з Ню Йорку, коли б алярм були оголосили в год. 11:40 перед полуднем.

В АМЕРИЦІ

● **Пані Рахеля Робертс** народила вже третю пару близнюків. Вона має 27 років і живе в Абінґтоні, Па.

● **В Шікаґо**, Ілл., в одному дні занотовано аж 19 випадків нових занедужань на поліо, в тому один випадок смерти від цієї недуги. В цьому році там було вже 245 випадків занедужання на цю недугу, а минулого року тільки 35 в тому самому часі. Уряд здоров'я робить всі можливі заходи, щоб припинити поширювання поліо.

● **В Лонґ Біч** в Каліфорнії вибрали панну Кірал Морріс на „Міс Америки". Вона походить зі стейту Айова, має 20 років, 5 стіп і 7 цалів заввишки, важить 129 фунтів, а її виміри становлять 36—25—36. Вкінці її вибрали на „Міс Всесвіту".

● **Фільмовий продуцент** Даррил Занук із Голлівуду, Каліфорнія, хоче випродукувати фільм під заголовком „Тасмниця злочинців Сталіна". Ричард Карр вже пише сценарій до цього фільму на основі промови Нікіти Хрущова. Деякі кінові артисти заявляють, що не будуть грати в цьому фільмі, бо СССР „повинен сам робити собі пропаґанду".

● **Наймолодший син** 60-річної пані Осборн МекЛіверті склав присягу при зголошенні до американської фльоти. Ричард має 17 років, і його 7 братів служили в збройних силах ЗДА. При цій церемонії присяги були присутні 3 з його 4-ох сестер і всі сім братів. Ця церемонія відбулася в Ню Йорку.

● **Совєтські банкіри**, які перебувають у ЗДА, думали влаштувати прийняття для американських гостей, яким мали подавати кав'яр, фаршеровані яйця, гарячий борщ, рибу, печеного індика, раки, різну городину та десерти, ну, і водкою мали підливати кожну їжу пролетарську. Але цей пир відкликали, бо, нібито не всі запрошені мали час на нього прибути.

ЧИ ЗНАЄШ, ВІЛЬНИЙ СВІТЕ...? ДОРОГІ ДРУЗІ: НЕ ЗАБУВАЙТЕ ПРО НАС!

Розпачливий голос українських політв'язків совєтських концентраційних таборів до вільного світу та до української еміґрації; у відкритому листі до Об'єднаних Націй совєтські каторжники-українці домагаються прослідження совєтських злочинів народовбивства над українським та іншими поневоленими народами; покладають великі надії на українську еміґрацію; лист, писаний на полотні, передано за кордон через українські підпільні зв'язки.

Ню Йорк. — Два відкриті листи, писані фіолетним чорнилом на шматках полотна, що могли бути надерті з підшивки, передали українські політичні в'язні совєтських концентраційних таборів до вільного світу, один до Об'єднаних Націй, а другий до української еміґрації, запитуючи вільний світ, чи він знає про всі безчисленні злочини народовбивства, поповнювані безперервно і до сьогодні совєтською владою над українським та іншими поневоленими народами, та висловлюючи свої великі надії на українську еміґрацію і її акцію в користь України. Тут подаємо повний текст обидвох листів, як і частину поменшеної фотокопії одного з оригінальних листів. Листи ці, датовані у вересні і жовтні 1955-го року, одержало своїм підпільним зв'язком Закордонне Представництво Української Головної Визвольної Ради (УГВР), яке і поробило всі потрібні заходи, щоб текст тих листів подати до прилюдного відома. В цій справі відбулись минулої п'ятниці в Ню Йорку інформативні збори, скликані Головною Делеґатурою ЗП УГВР у ЗДА, на яких голова цієї Делеґатури, д-р Мирослав Прокоп, як і секретар закордонних справ УГВР п. Микола Лебедь, інформували приблизно пів сотні зібраних представників всіх українських політичних напрямків та громадських установ про ці листи, їх зміст, як і про загальну ситуацію під большевицькою диктатурою, зокрема в каторжних таборах. Згідно з цими інформаціями, передані підпільним зв'язком листи українських політв'язнів совєтських таборів доведено до відома Об'єднаних Націй та поpоблено всі заходи, в цій країні, при допомозі і співпраці Українського Конґресового Комітету, щоб зміст цих листів був доведений до відома теж і всього вільного світу. Український Конґресовий Комітет скликав у цій справі минулого понеділка, 23-го липня, окрему пресову конференцію, на якій з черги мали бути обговорені заторкнені в листах проблеми. Відповідні заходи для доведення текстів листів до відома світу пороблено рівночасно в багатьох інших країнах. Загальне заінтересування тією справою серед американської публіки видно хоч би з того, що повний текст цих листів, з фотостатичними відбитками оригіналів та відповідними коментарами, опублікований в журналі „Нешинел Рівю" у виданні на 1-го серпня 1956 р. Оригінальні тексти обидвох листів звучать:

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ
ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ — ВІДДІЛУ ПРАВ ЛЮДИНИ, І ВСЬОГО КУЛЬТУРНОГО СВІТУ ВІД В'ЯЗНІВ-ТАБІРНИКІВ СССР

Ми, в'язні мордовських спецтаборів, просимо прийняти до загального відома цілого культрного світу таке:

ми, українці як прихильники всякому рухові, що стремить до свободи і правди, ставимося прихильно до всілякої культури і проґресу в усіх ділянках громадського життя, а рівно ж до самовизначення всіх народів, як і до самовизначення Української Соборної Держави. Підкреслюємо, що ми не стараємось перебільшувати фактів, які вже існують на території України віддавна, ми не просимо ласки-помилування, ми ставимо резолюцію і домагаємось свого права на життя закономірно, яке повинен визнати весь культурний світ, світ цивілізації XX століття, століття очолюваного різними гуманними організаціями, починаючи від низових клітин і кінчаючи на державних провідниках, включно до великої всесвітньої Організації Об'єднаних Націй. Наш український народ, як і ряд інших народів опинився під займанчим чоботом червоної Росії, де нам відібрано всяке елементарне право існування на землі. Нас загнано в табори, засуджено строгими вироками на 10-25 років не за бандитизм, як це вони (большевики) вияснюють перед світом, — не за підпал, убійство і зраду, лише за те, що ми, як і кожний волелюбний народ домагаємось свого законного права на своїй землі... Тому у нас виринає питання: чи знає культурний світ про умови, в яких находимося не лише ми — в'язні, але і весь наш народ? Чи знає культурний світ, що нас після відбуття вироку насильно засилають на т. зв. „цілинні землі" в Казахстан, Красноярський Край, на далеку північ, горланячи, що туди їдуть добровольці і комсомольці? Чи може уявити собі культурний світ українську державу без українського уряду, без української армії і без українського народу, якщо існує така держава (а вона повинна існувати) то чому немає армії, зложеної з самих українців? Чому укра-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Поменшена фотостатична копія писаного на полотні оригінального звернення українських в'язнів совєтських концтаборів до Об'єднаних Націй.

Булґанін закликає польських комуністів обмежити „волю" преси

Варшава.—Совєтський прем'єр Ніколай А. Булґанін, який приїхав на чолі совєтської делеґації до Варшави на відзначення 12-роковин існування комуністичного режиму, у своїй промові закликав польський комуністичний уряд обмежити навіть і ту куцу волю преси, яка ще там досі існувала. Булґанін казав, що в деяких польських часописах появилися були критичні голоси, бо „ворожі елементи сіють насіння зла, де тільки можуть", а деякі редактори підпали під вплив тих ворожих елементів. Булґанін казав, що нібито „кожна країна має йти до соціялізму своїм власним шляхом, але ми не можемо дозволиви на те, щоб розбивати солідарність табору миру під претекстом національних особливостей або поширення демократії". Завдання преси, на думку Булґаніна, це не інформувати громадянство про події чи настрої, тільки бути поширювачем колективної пропаґанди марксизму-ленінізму та організувати маси згідно з цією ідеєю. Булґанін не забув сказати і про „допомогу" від Москви при дальшому поневолюванні польського народу. Він казав: „Польський нарід може бути певний того, що СССР є його приятелем, як довго ця приязнь триває, всякі спроби знищити соціялізм засуджені на невдачу." В совєтській делеґації є міністер оборони маршал Георгій К. Жуков, а перший заступник прем'єра Анастас І. Мікоян несподівано відлетів до Юґославії в суботу, 21-го липня, щоб бачитися з маршалом Тітом.

Угорські комуністи викинули з партії ген. М. Фаркаса і вимагають його деґрадації

Відень. — Центральний комітет комуністичної партії Угорщини виключив із свого складу ген. Мігала Фаркаса, колишнього міністра оборони і довірену людину та помічника Матіяша Ракоші, який зрезиґнував із становища ген. секретаря угорської компартії. Водночас згаданий центральний комітет звернувся до уряду, щоб він відібрав Фаркасові генеральську ранґу. Фаркаса виключено за зловживання владою, порушування „соціялістичної законности" і переслідування невинних членів партії. Серед політичних кіл у Відні думають, що Фаркаса зліквідовано за те, що він був сталінцем і водночас беззастережним прихильником Ракоші. Вишколений у Москві, Фаркас брав активну участь в підпільній комуністичній діяльності ще від 1930 року. На Угорщину вернувся з совєтською армією і став міністром внутрішних справ і потому міністром оборони. В 1953 році його звільнено із становища міністра оборони й із членства в політбюрі, але він залишився членом центрального комітету партії і навіть одним з її секретарів. В 1954 році він став знову членом політбюра. Фаркас був зверхником Ґабора Петера, керівника угорської служби безпеки, якого тепер обвинувачують в ліквідації Ляшля Райка, кол. міністра закордонних справ.

Договір про експорт і імпорт пшениці обов'язує від 1-го серпня ц. р.

Лондон, Англія. — Міжнародний договір про експорт і імпорт пшениці обов'язує від 1го серпня 1956 року. Його заключили представники 50-ох держав, і він визначує мінімальну ціну за один бушель пшениці в висоті 1.50 доляра, а максимальну — 2 долярів. Цей договір заключила міжнародна Рада для Справ Пшениці, яку засновано в Вашинґтоні в 1949 році для реґулювання цін та продажу пшениці. Досі цей договір підписало вже 40 держав, а представники 10-ох держав можуть це зробити до 1-го грудня цього року. Експортові країни зможуть вивозити 8,244,000 метричних тонн пшениці, а імпортові держави зможуть стільки ввезти. Найбільше пшениці вивозять ЗДА і Канада, а найбільше її купують Німеччина та Японія.

КОМУНІЗМ Є Й СЬОГОДНІ НАЙПОВАЖНІШОЮ ЗАГРОЗОЮ ДЛЯ ВІЛЬНОГО СВІТУ

ДЖ. ЕДҐАР ГУВЕР ПРИГАДУЄ, ЩО ЦЕ ХРУЩОВ БУВ СПРИЧИННИКОМ МАСОВИХ ЧИСТОК І ОРГАНІЗАТОРОМ АНТИЖИДІВСЬКИХ АКЦІЙ В УКРАЇНІ, КУДИ БЕЗОГЛЯДНІШИХ ЗА ТІ, ЩО ЇХ ПРОВОДИВ ГІТЛЕР.

Вашинґтон. — Дж. Едґар Гувер, керівник Федерального Бюра Інвестиґацій, виступив у неділю 22 липня вперше за час свого 14-річного урядування на американських телевізійних стаціях. У своєму інтерв'ю з представниками цих стацій Дж. Едґар Гувер заявив, що комуністична партія залишається і надалі, не зважаючи на теперішню „політику усмішок", найбільшою загрозою для З'єдинених Держав Америки і для вільного світу. В здійснюваній сьогодні Хрущовим і Булґаніним політиці Гувер не бачить ніяких виглядів на мир і можливість співжиття, бо люди, які належать до нинішнього совєтського проводу, не дають ніякої ґарантії на поправу ні своїм характером ні минулим. Дж. Едґар Гувер пригадав, що теперішній диктатор Совєтського Союзу Нікіта Хрущов на протязі 26 років служив вірно Сталінові і що на Хрущова треба записати всі криваві чистки і в Росії і в Україні. Зокрема це Хрущов ще за життя Сталіна проводив на Україні антижидівські акції, куди безоглядніші, за ті, що їх організував був Гітлер. Спиняючися на особі сьогоднішнього совєтського „президента" Клима Ворошилова, Дж. Едґар Гувер пригадав, що цей же совєтський маршал, будучи головнокомандувачем червоних армій в Україні признавався і навіть хвалився відкрито перед американським амбасадором у Москві, Буллітом, що облягаючи Київ, за часів революції він обіцяв був 11,000 офіцерів, які боронилися в столиці України, життя і вільний поворот їх і їхніх родин додому. Але, коли вони піддалися, то він Ворошилов наказав зліквідувати всіх офіцерів і їхніх синів, а їхніх жінок і доньок післав у доми розпусти для „вжитку червоної армії". Люди такого типу, як Хрущов і Ворошилов, заявив Гувер, не мають характеру, це люди безбожні і безчесні, і коли вони говорять сьогодні про коекзистенцію, то від них треба вимагати передусім діл а не слів. В дальшому з'ясував Гувер, що основною ціллю комуністів є підірвати і зліквідувати капіталізм і що ще Ленін, на якого покликується нині „колективне керівництво", доpаджував стосувати для оконечного знищення капіталізму всі можливі нелеґальні засоби.

Єгипет заплутався у власній пропаґанді в справі греблі

Каіро, Єгипет. — Відмова ЗДА, а в слід за ними і Англії, від початкових пропозицій допомогти Єгиптові багатомільйоновими позичками в будові рішальної для єгипетського господарства греблі на ріці Ніль в Асвам, викликали широкий відгомін у всьому світі. Хоч в американських і англійських мотивах відмови того виразно не говориться, але загально відомо, що причиною тієї відмови були останні залицяння єгипетського уряду до Москви та перехід Єгипту до табору „невтральних". Тим часом сам Єгипет та його уряд цілком заплутались у своїй власній пропаґанді, яка не відповідає дійсності. Насамперед виявляється, що прогаґандивні єгипетські твердження про те, що Совєтський Союз пообіцяв побудувати цю греблю, були виключно совєтсько-єгипетською думкою на те, щоб вишантажувати таку допомогу від Америки і Англії. Подібні минулі єгипетські твердження Москва не спростовувала і щойно минулої неділі, як ЗДА і Англія категорично відмовили своєї допомоги, совєтський міністер закордонних справ Шепілов уже і зі свого боку вважав за потрібне заявити, що Совєтський уряд не обіцяв і не дасть жадної допомоги для будови тієї греблі, бо вважає, що Єгипет потребує більше такої допомоги для інших ділянок господарства і цю допомогу Москва задумує дати. Тим часом, єгипетська преса, вже після цієї заяви Шепілова ані одним словом про неї не згадує, натомість дальше друкує під великими заголовками повідомлення, що „Совєтський Союз побудує греблю".

Австралійський прем'єр прибув до ЗДА

Ню Йорк, Н. Й. — Австралійський прем'єр Роберт Дж. Мензіс прибув із своєю дружиною в суботу до ЗДА. Він відмовився говорити з журналістами про світову політику. Він прибув із Лондону, де брав участь в конференції прем'єрів англійського комонвелту. Він тільки заявив, що буде кілька днів в цій країні, поки поїде на захід і до Австралії. Австралійського прем'єра вітали на летовищі австралійський амбасадор в ЗДА сер Персі Спендер і бувший американський амбасадор до Австралії Амос Дж. Песлі. „Я не є такий дурний, казав австралійський амбасадор, щоб летіти тисячі миль, і пізніше затриматися на те, щоб сказати журналістам, що є злого в світовій ситуації.

В СВІТІ

● **Генеральний секретар ОН**, Даґ Гаммершилд, перебуваючи в Палестині, відбув приватну і цілком довірочну розмову з прем'єром ізраїльського уряду Давидом Бен-Ґуріоном. Розмова тривала дві і пів години і про її хід і вислід не подано ніякого комунікату.

● **Британська Палата Громад** відбула наприкінці минулого тижня семигодинну дискусію над справою Кипру, яка виявила повну розгубленість британських політиків у цьому питанні. Після дискусії ухвалено урядові Ідена 319 голосами проти 246 вотум довір'я за його дотеперішню політику в кипрській справі.

● **Румунський комуністичний** уряд припинив без ніяких повідомлень і пояснень будову каналу Дунай — Чорне Море, що мав іти від Дунаю через Добруджу до однієї з місцевостей понад пристанню Констанца. Почали будувати цей канал ще в 1949 році за спеціяльним „благословенням" Сталіна і прославляючи цей проект як найбільший піонерський подвиг держав совєтського бльоку.

● **В московській** „Літературній Газеті" появилася стаття совєтського поета Ніколая Тіхонова з дуже прихильною оцінкою творчости жидівських письменників Переца Маркіша й Іцика Пфеффера, зліквідованих Совєтами в 1952 році. Водночас згадана газета надрукувала цикл поезій Маркіша.

● **В четвер минулого тижня** альжирські повстанці, зробивши засідку, вбили 19 французьких вояків і поранили 22 інших. Крім того цього ж тижня згинуло в Альжирі ще п'ять французьких вояків.

● **До Каїро** в Єгипті прибув новопризначений амбасадор китайського комуністичного уряду Чен Чай-канґ. Єгипетський уряд визнав червоний Китай в травні ц. р.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НОВІ ОБСТАВИНИ — НОВІ ЗАВДАННЯ

Справжні знавці большевизму та совєтської системи однодушно стверджують, що в Совєтському Союзі не зайшло жадних суттєвих змін, що теперішнє „розвінчування" Сталіна та деякі познаки „відлиги" є тільки тактичним маневром і підступом, розрахованим на легковірність та наївність демократичного світу, завоювання і підкорення якого було, є і залишиться головною ціллю Кремлю. Цю тезу підтримує найбільш переконливими арґументами вся історія большевизму, і всі ті „зміни", що їх розголошує тепер совєтська пропаґанда і що в них більше або менше вірять навіть провідні політичні й державні мужі, мають уже свою паралелю в історії совєтської системи з їх кінцевими результатами: новий і ще більший терор всередині країни, нове скріплення большевизму і нова аґресія назовні.

А проте, навіть самі тільки тактичні зміни в совєтській імперії створюють нові обставини в міжнародній політиці, зокрема збільшують надії на мир та сподівання, що цей мир таки пощастить досягнути без нового світового воєнного катаклізму. Навіть такі рішучі вороги комунізму та непогані його знавці, як державний секретар Доллес, вважають, що теперішні зміни в Совєтському Союзі подиктовані не тільки большевицькою хитрістю та дальшими аґресивними цілями, але щораз більшим натиском „сил волі", тобто визвольних рухів поневолених народів, які — в оцінці Доллеса — впродовж найближчої декади переможуть в СССР.

З цього витворюється цілком нова ситуація, і — хто знає — чи саме вона не є ціллю тих совєтських тактичних „розвінчувань" і „відлиги". Калькуляція цілком проста:

Хоч визвольні рухи поневолених народів і розраховують у першу чергу на власні сили, цілком природно і психологічно, політично та стратегічно оправдано, що вони рахуються й з відповідною допомогою вільного світу, як також беруть до уваги й кожночасну міжнародну ситуацію. Можливість міжнародного конфлікту збільшує теж вигляди на визволення, а загострені відносини між окупантом і вільними державами додають поневоленим народам моральної сили і заохоти до дальшої боротьби.

Совєтська пропаґандивна акція з політикою „мирного співіснування" мусіла мати на меті в не останній мірі і бажання виключити цей міжнародно-політичний елемент з калькуляцій визвольних рухів. Все ж таки сама ця „політика співіснування" не давала таких результатів, яких большевикам потрібно. В самі співіснувальні заяви совєтських володарів мало хто вірив, зокрема Америка вимагала „діл" для підтвердження таких інтенцій.

І ці „діла" прийшли у формі „розвінчування" неживого Сталіна і нібито „відлиги" в системі, з деякими фактичними змінами тактики, що ні в чому не змінюють самої суті большевизму. Тепер виявляється, що ця внутрішня відміна совєтської зовнішньої співіснувальної пропаґанди може мати далеко більший вплив на міжнародну політику, ніж сама закордонно-політична „коекзистенція". Скажімо, державний секретар Доллес прийшов до переконання, що до тих „змін" спричинились „сили волі", що цілком правдоподібне, і що ці сили волі самі й без будь-якої конкретнішої допомоги збоку вільного світу вже впродовж найближчої декади повалять совєтську систему, що мало правдоподібне. Але з такого способу міркування висновок для вільного світу цілком ясний і — цілком побажаний для Кремлю: вільний світ може скласти руки і чекати на повалення большевизму самими визвольними рухами, і то впродовж найближчої декади.

Очевидно, що таке становище Заходу подвійно шкідливе. Воно бо, з одного боку, мусить послаблювати резистанс поневолених народів, а з другого дає большевикам вільну руку і бодай десять років часу, щоб розправлятись з тими „силами волі" кулеметами і танками так, як вони недавно розправились у Познані. При цьому замітне, що, наприклад, польська еміґрація у вільному світі поставилась з поважними застереженнями до такої „витрати крови", за яку вона вважає познанські події, якщо немає пригожих „зовнішніх обставин", щоб такого роду виступи могли мати відповідні до їх жертв результати.

Отже, створилась така ситуація, в якій усі сили волі по цей і по той бік залізної заслони мали б одна на одну надіятись і... чекати. Революційні рухи мали б чекати на пригожі міжнародні обставини, на які немає надії, бо вільні народи чекатимуть, що визвольні рухи самі розправляться з большевизмом. Значить, „сили волі" чекатимуть і по цей і по той бік залізної заслони, а большевизм за той час матиме вільну руку і нагоду розправитись з одними і приготовитись відповідно до переможної розправи з другими.

Усі ті, що таку ситуацію розуміють, зокрема еміґрації поневолених народів, мусять докласти всіх зусиль, щоб допомогти вільному світові збагнути цю загрозу. Нові політичні обставини накладають на кожного з нас і нові завдання.

ВИБОРИ В З'ЄДИНЕНИХ ДЕРЖАВАХ

Мільйони американських виборців обиратимуть знову у листопаді цього року президента, віце-президента, приблизно одну третину сенаторів, всю Палату представників і тисячі кандидатів на стейтові та льокальні уряди.

Понад 61.500.000 осіб голосували в президентських виборах 1952 року, і є підстави сподіватись також великого зацікавлення виборами цього року. Громадян закликатимуть до голосування через пресу, радіо, телевізію та через промовців від різних громадських груп та організацій. Кожний матиме також право не голосувати зовсім, якщо того не бажає. Кожний голосуватиме, за кого хоче, і його голосування залишиться в цілковитій таємниці. Якщо хтонебудь знатиме, за кого якась особа голосувала, то тільки тому, що сам виборець розповість про це.

Роки принесли трохи змін у характері виборчої системи нашої країни, але основні права громадян завжди і невідмінно забезпечені й охоронені. Одне з найголовніших забезпечень цих прав, П'ятнадцята Поправка до Конституції, подає до відома, що „право громадян З'єдинених Держав на голосування не може бути заперечене урядом З'єдинених Держав або урядом стейту на підставі раси, кольору шкіри або попередньої приналежности до кляси рабів".

Протягом цієї виборчої кампанії всі способи інформації будуть використані для постійної інформації народу. Кампанія вже почалась. Через газети радіо, телевізію, журнали, брошури, збори, кіно, вуличні мітинґи тощо виборці постійно і вичерпно інформовані відносно політики і програм політичних партій та переконань кандидатів від цих партій. І з цих інформацій люди складають свою власну думку і роблять свої рішення про своїх представників, які мають промовляти та діяти за них.

Жадного фізичного чи морального впливу, крім агітації, не може бути. А тому ніщо не може впливати на рішення виборця вибрати ту чи іншу партію. І навіть, якщо він вирішив приєднатись до якоїсь партії, ніщо не може перешкодити йому змінити своє рішення на користь іншої партії.

Кожний американський громадянин може стати членом будь-якої політичної партії за своїм власним вибором. А може й зовсім не належати до жадної партії, а голосувати як „незалежний". Ніяких вступних внесків від своїх членів політичної партії не дістають. І не вимагають жадних зобов'язань. Кожна особа може добровільно жертвувати до партійного фонду на оперативні видатки, але такі внески, так само, як і розмір їх, залежать виключно від її бажання. Її приналежність до партії та її права на голосування не можуть бути обмежені, якщо вона взагалі не робить ніяких внесків до партії.

Уряд З'єдинених Держав не субсидує жадної політичної партії в Америці. Уряд не призначає жадного персоналу для виконування партійної роботи. Він також не забезпечує партій офісами, будинками, радіовисильнями, грішми на агітацію, жадними іншими формами допомоги. Все це цілковито ведеться кожною окремою партією.

Майже вся партійна робота проводиться на принципах цілковитої добровільности. Ані лідери партії, ані уряд і ніхто інший нікого не примушує виконувати ту чи іншу партійну працю. Хоч є деякі платні технічні партійні працівники, тисячі інших присвячують свій час для своєї партії та для популяризації її кандидатів.

Приналежність до якоїсь партії не зобов'язує виборця голосувати саме за кандидата, наміченого цією партією. Завдяки цілковитій секретності голосування, тільки сам виборець може знати, за кого він віддав свій голос. Кожний має право голосувати навіть за кандидата противної партії, якщо йому не подобається кандидат своєї партії.

Таким способом кожний американський виборець має цілковиту свободу, коли він обирає когось до громадського офісу, до уряду чи навіть самого президента З'єдинених Держав.

Заг. Рада

ВТРАЧЕНА СТАНИЦЯ

11 червня 1955 року передано через телевізійну стацію в Нюарку, Н. Дж., канал ч. 13, першу українську телевізійну програму, яка від того часу систематично, щосуботи ввечері, появлялась під назвою „Година українських мелодій". Так було аж до 30 червня 1956 року, коли то припинено цю програму „з економічних причин", як пояснив сам власник на своїй радіогодині. Таким чином ця американсько-українська станиця проіснувала всього один рік і зникла, залишивши спомин дуже гарної ідеї, дуже похвального конструктивного почину, який, проте, виявив поважні недоліки в ході своєї реалізації і врешті скінчився невдачею. Очевидно, що кожний громадянин, який дійсно бажає розвитку українській громаді в Америці і який шукає можливо найрізнородніших шляхів інформування широкого американського громадянства про українське життя й українські справи, може тільки щиро й правдиво жалувати, що так сталося, і визнати, що коли успіх з заснування цієї програми був записуваний в добро всієї американсько-української громади, то й невдача тієї імпрези є таки частинно невдачею всіх нас. І тому у підході до цієї справи треба стосувати найбільш об'єктивні і справедливі критерії.

Це дуже делікатна і складна проблема, де кінчається приватне підприємство, а де починається національно-громадський інтерес. Насправді, в загальному українському громадському інтересі лежить успіх навіть суто персональних і приватних імпрез, чи то торговельного, чи літературно-мистецького характеру, якщо вони тільки йдуть під українською фірмою. Що більше, ми ж тішимось навіть, коли взагалі будь-який українець чи українка має такий життьовий успіх, що виходить поза рямці українського ґетта. І тому й широке українське громадянство в Америці зустріло з великою симпатією появу української телевізійної програми. Зрозуміло, що коли якусь річ починає людина з найкращою волею і захопленням, але як аматор даної справи, то треба бути обережним і спершу зачекати на докази, як та людина поставить заініційовану і керовану нею справу. На даному прикладі виявилось виразно, що не досить самої найбільш похвальної ініціятиви, енергії, доброї волі. Якщо не можна бути фахівцем тому, що дана ділянка взагалі чужа українському світові і в нас узагалі фахівців з тієї ділянки ще нема, то треба бути скромним і мати почуття великого автокритицизму. Щоб особисто виступати на телевізії і керувати програмою, та ще й перед надзвичайно критичною американською публікою, треба мати персональні кваліфікації, незалежні зовсім від своєї доброї волі і навіть капіталу. Зрештою, того капіталу власник-організатор програми теж не мав, чи радше мав його дуже мало, і тому, зустрівшись швидко з матеріяльними труднощами, почав звертатися до більших українських фірм за підтримкою, орудуючи патріотичними арґументами. Це була його помилка, бо українська культура вийшла вже на той щабель, на якому вона не задовольняється тільки національною формою, але вимагає й відповідного мистецького рівня. Не можна також вимагати від громадянства, щоб воно активно, грішми, підтримувало навіть дуже корисну і потрібну справу, якщо громадянство не має над тою справою ніякої контролі, ніякого права втручатися в її ведення і яка формально і фактично залишається виключно доменою одиниці. Коли ж з таких міркувань один чільний український бизнесмен відмовився підтримувати ту телевізійну програму своїми оголошеннями, її власник, замість зревідувати своє становище, почав публічно, у програмі, лаятись і докоряти громадянинові за те, що дозволив собі на цілком конструктивну і доброзичливу критику.

Було б несправедливо твердити, що в отій цілорічній програмі не було нічого доброго. Виступали в ній також деякі чільні мистці, окремі виконавці й цілі гурти, виступали дуже добрі заповідачки англійською мовою, тут роджені молоді українки, український народний побут — ноша, танок і спів — дістали були ідеальний терен показу, були оголошувані українські фірми, виконавці діставали хоч і скромний, а все ж — зарібок. Відомо теж, що ця програма свого часу була навіть окремо вирізнена між чужомовними програмами. Стверджуючи ці позитиви програми й не входячи в детальніший розгляд недоліків, не можна скидати всю вину без решти на самого тільки її власника. Частинна вина тут безумовно й по стороні українського громадянства, яке по нинішній день не виявило належного практичного — а не плятонічно-словесного — зацікавлення тією можливістю пропаґанди на американському терені, якою є радіо і телевізія. Коли б було таке активне зацікавлення, то може знайшлися б і громадські фонди і приватні меценати, які не дозволили б упасти такому доброму ділу. Не маємо сумніву, що й український купецький світ підтримав би таку імпрезу, якби за нею стояли авторитетні громадські чинники і якби існувала ґарантія, що ідеологічний та мистецький рівень імпрези приноситиме дійсну користь рідній справі і що при цьому можна мати й користь для власного купецького діла. Коли бували вже дійсно добрі радіопрограми, або такі, які вказували на широкі можливості покращання їх, а вони все ж не втримались із матеріяльних причин, то це сталося тому, що нема ще в американсько - українському громадянстві потрібного зрозуміння їхньої ваги.

Говоримо „ще", бо не маємо сумніву, що настане такий час, коли вся наша спільнота почне поважніше ставитись до цієї проблеми і думати, як би можна реалізувати її по лінії синтези доброго з корисним та індивідуального із суспільним.

Любомир О. Ортинський

КОНҐРЕС НІМЕЦЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ

Мюнхен. — Десь під кінець минулого сторіччя цісар австро-угорської монархії Франц Йосиф I приймав уперше делеґацію соціялістів. Мавши уявлення про „соці" як про елемент маложщо не злочинний, старенький монарх був дуже здивований гладкою поведінкою і охайним зовнішнім виглядом своїх гостей...

Ця колись почута історія пригадалась мені, коли я продирався крізь ряди елеґантних автомашин, якими була заставлена площа навколо будівлі мюнхенського „Німецького Музею", щоб з пресової трибуни цієї найбільшої в місті залі спостерігати конґрес Соціялістичної Партії Німеччини, що відбувався в днях від 10 до 14 липня ц. р. Очевидно, власниками авт були учасники конґресу, соціялісти, що прибули сюди з усіх країн ФРН, щоб взяти участь в сьомому партійному з'їзді (після відновлення партії в травні 1946 року). Таких вибагливих „мерседесів", „кадиляків" чи „опель-капітенів" не міг собі поцтивий Франц Йосиф навіть уявити...

Марксизм під цельофаном

У великому, входовому голі будівлі довжелезний стіл, а на ньому, під твердим цельофаном, рукописи Маркса, Енґельса, Лассаля. Тут же примірник першого видання „Комуністичного маніфесту" і ще кілька партійних реліквій. Кинувши на все це побіжним оком, ви підніметесь сходами і входите у величезну залю, виповнену вщерть делеґатами, гостями і представниками преси. Мимоволі пригадується вам, що за весь час перебування в Німеччині колись великої української еміґрації вона тільки один раз, з нагоди виступу хору бандуристів Божика-Китастого, відважилась була на цю залю і її виповнила. Відтоді цілком вистачає нам котроїсь з малих, бічних, а останнім часом і ці вже завеликі...

Спираючись на досвід з минулих років, я був приготований на „море крови", що звичайно при таких нагодах скапує зі стін, мерехтить транспарентами, хоругвами і т. п. Цим разом я тільки з трудом відкрив біля стола президії два малі прапори (один з них покривав ще домовину Лассаля). Білими скатертями накриті столи, ні одного транспаренту, в барвах ФРН втримана декорація, на тлі якої видніють три букви — СПД. І це все! Червоні, зовнішні аксесуари викинено в цьому році за борт, а стара марксівська програма спочиває під цельофаном, в голі... Що це не тільки підхоплення деталі і не моя забава в символіку доказує (поки ще до мерітум справи) така мала статистика: два засадничі реферати лідерів партії на тему „Друга індустріяльна революція", що, побіч експозе шефа партії Олленгауера, були головним змістом з'їзду, — покликались на Маркса 6 разів, тоді як на ЗДА, американські методи, досягнення і т. п. аж 25 разів. ЗДА ставлено щоразу за взір, тоді як Маркса збувалось заввагами, що, мовляв, сучасних розвоєвих тенденцій він не міг передбачити, бо тоді були цілком інші часи, отже помочі тепер з нього, крім історичних студій — ніякої.

Проти співпраці з комунізмом

385 умандатованих делеґатів від 600 тисяч членів СПД вислухали поміркований тоном (за винятком випадів проти канцлера Аденауера) і продуманий реферат шефа партії Еріка Олленгауера, що, прийнятий згодом одноголосно як тези партії, відносно зовнішньої політики має такий зміст: 1. Ревізія т. зв. паризьких договорів як джерела німецького законодавства про відновлу військової повинности, 2. Розвинення зв'язків з СССР до границь можливого, 3. Осягнення об'єднання Німеччини шляхом активного встрявання ФРН у міжнародні переговори, а не шляхом переговорів між Бонном і Східнім Берліном, 4. Об'єднання Німеччини не шляхом автоматичного прилучення східньої зони до ФРН, а на базі вільної економіки, 5. Відкинення всякої співпраці з комуністами.

Тоді, коли теза про ревізію паризьких договорів і заповідження знесення прийнятого 7 липня ц. р. закону про військову повинність треба розглядати як послідовне продовжування політики СПД на цьому відтинку і як один із головних кличів партії, подуманих для приєднання виборців у виборах до парляменту восени 1957 р., всі інші точки є до деякої міри новиною в дотеперішній політиці СПД. Безперечно, найбільше впадає в очі, як позитив, гостре і рішуче з'ясування політики цієї партії у відношенні до комунізму. Треба відмітити, що малочисельне т. зв. ліве крило партії, що ще під час конґресу СПД в Берліні 1954 р. диспонувало деякими впливами в партії, цим разом повністю здало свої позиції на користь лінії партійного проводу і теж голосувало за прийняття тез. Цю відмову будь-якої співпраці з комунізмом, а також засудження Олленгауером політики, т. зв. народних фронтів, треба розглядати як „пускання фарби" соціялістами на адресу Заходу. Промова Олленгауера, на відміну від усіх його дотеперішніх виступів останніх років, була вже подумана під аспектом евентуального перебрання влади наступного року, а тому теж відзначалась відповідальністю й стриманістю в тих питаннях, що ними дуже живо заінтересований саме Захід. По цій лінії, подібно, зрештою, як це проповідує і урядова партія, йшли висновки, а відтак теза про неможливість осягнути об'єднання Німеччини шляхом білятеральних переговорів Бонн-Панков і визнання інтернаціональної бази як одинокої, на якій це питання можна розв'язати. Широко дискутовану і в кулюарах конґресу і в пресі четверту тезу, що виключає можливість автоматичного прилучення східньої зони Німеччини до ФРН на базі існуючого на заході Німеччини економічного лібералізму, прийнято загально як „поміст" для улегшення евентуальних переговорів на тему об'єднання і намагання СПД зберегти в тій частині Німеччини вже соціялізовані сектори національної економіки. Такий підхід відзначається реалізмом до наявної дійсности, і до деякої міри може служити прикладом для розв'язки подібних питань в інших країнах Східньої Европи на випадок, якби в них одного дня скинено теперішній режим.

Кордони Німеччини з 1937 р.

У зв'язку з проблемою німецьких кордонів, якій то справі присвятив Олленгауер довші уступи висновків, постав був на конференції малий дисонанс, що може навіть викличе в майбутньому невдоволення серед тих членів партії, які рекрутуються з кіл німецьких утікачів. В своїй промові Олленгауер дуже ясно сказав, що „нашою ціллю є відновлення німецької держави в кордонах 1937 р." Рівночасно, одначе, формулюючи тезу ч. 2 (про розбудову зв'язків з СССР), було сказано, що уряд повинен негайно нав'язати дипломатичні стосунки з Польщею і Чехословаччиною (сьогоднішніми) і торговельні зносини з червоним Китаєм. Вже таке ставлення справи не задовольнило делеґатів з середовища судетських німців, а виступ чеського представника Мільоша Ванска, з привітом від екзильних соціялістичних партій (між ними й України) поневолених народів призвело до малої кризи і резиґнації одного з делеґатів із членства в керівництві партії.

„Друга індустріяльна революція"

Політично-програмова промова Олленгауера мала за ціль нашкіцувати становище партії до засадничих питань т. зв. „Таґесполітік" і як така силою факту не могла претендувати на виповнення глибшим змістом конґресу. Натомість зробили це дуже вдало дві доповіді на тему „Друга індустріяльна рево-

(Закінчення на стор. 3-ій)

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статтей, приготованих на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(37)

Василь Мудрий

ІВАН ФРАНКО ЯК ҐРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ

У 1897 р. появилась по-польськи у видавництві „Biblioteka Mrówki" збірка оповідань Франка п. н. „Obrazki galicyjskie". До цієї збірки він написав автобіографічну передмову п. н. „Nieco o sobie samym", де підкреслив: „Передовсім признаюся до гріха, котрий багато з патріотів буде вважати за смертельний: не люблю русинів. ...Признаюсь до ще більшого гріха: навіть Руси не люблю так і в такій мірі, як це роблять або вдають, що роблять, патентовані патріоти. Що в ній маю любити? Щоб любити її як географічне поняття, для цього я є занадто великий ворог порожніх фраз, забагато бачив я світу, щоби твердити, що ніде немає такої гарної природи, як на Русі. Щоб любити її історію, для цього досить добре її знаю, занадто гарячо люблю загальнолюдські ідеали справедливости, братерства і волі, щоб я не мав почувати, як мало в історії Руси прикладів справжнього громадського духа, справжньої посвяти, справжньої любови. Ні, любити цю історію дуже важко, бо майже на кожному кроці треба б хіба плакати над нею. Чи може маю любити Русь як расу, цю расу отяжілу, незграбну, сентиментальну, позбавлену гарту й сили волі, так мало здатну до політичного життя на власному смітнику, а таку плідну на перевертнів найріжнороднішої сорти... Коли, не зважаючи на те, почуваюся русином і по змозі й силі працюю для Руси, то як бачиш, читачу, цілком не з причин сентиментальної натури. До цього примушує мене почуття собачого обов'язку. Як син руського селянина, годований чорним мужицьким хлібом, працею твердих селянських рук, почуваюсь до обов'язку панщиною цілого життя відробити ті шеляги, що їх видала селянська рука на те, щоб я міг видряпатись на висоту, де видно світло, де пахне воля, де ясніють вселюдські ідеали. Мій людський патріотизм, то не сентимент, не національна гордість, то тяжке ярмо, покладене долею на мої плечі. Я можу здригатися, можу проклинати долю, що поклала мені на плечі це ярмо, але скинути його не можу, іншої батьківщини шукати не можу, бо став би підлим перед власним сумлінням".

Цього ж самого 1897 р. Франко опублікував у 136-му числі віденського німецького тижневика „Die Zeit" з 8 травня 1897 р. статтю під наголовком „Ein Dichter des Verrates". У ній він проаналізував творчість Адама Міцкевича, особливо ж його поему „Konrad Wallenrod" і старався доказати, що цей найбільший польський поет є пропаґатором зради, як засобу політичної боротьби.

Дві наведені щойно публікації спричинили для Франка правдиву бурю. Через публікацію „Поет зради" він втратив місце у редакції „Kurjer'a Lwowsk'ого", в якому працював десять років. Знов же через статтю „Дещо про себе" у польському виданні деяких його оповідань спричинив дуже гострий виступ у тодішньому, одинокому українському щоденнику „Діло" проти себе. У „Ділі" появилась стаття п. н. „Смутна поява" („Діло", 1897, ч. 97 з 13 травня), в якій були такі місця: „Отже, д-р Франко не любить Руси і русинів. Га, на милування нема силування, — але у чужих. Як нас не любить поляк, москаль, румун, мадяр, німець, то Бог з ними. Не можемо їм за те докоряти. Але як русин не любить Руси і русинів, то щось зовсім інше. Д-р Франко, правда, подає причини, чому він нас не любить; він „не знає, за що мав би любити русинів" ... „Ах, яка ж то еґоїстична натура: любити тільки там, де є за що! Правдива любов, се ж д-р Франко як поет повинен знати, не питає, чи є за що любити, але любить". — Далі читаємо у цій статті ще таке місце: „Мій патріотизм руський, то тяжке ярмо, вложене долею на мої плечі. Можу за те проклинати долю, але скинути ярма не можу". Жалуємо Вас, пане Докторе, отже хочемо Вам прийти в поміч. На Ваше виобразування ішла праця не лише руського хлопа, але і польського і німецького і чеського, та й не тільки хлопа, але й інших працюючих верств. Та ж вищі школи, хоч би в нашому краю, не удержуються самим коштом краю, а тим менше коштом руського хлопа. Отже, коли Ви лише з обов'язку руський патріот, а не з пересвідчення, не з прив'язання, не з любови, то можете це ярмо скинути без церемонії".

Тодішніх народовців боліло передовсім те, що Франко опублікував ці свої міркування по-польськи і в польському видавництві. Автор статті далі пише, що „Крашанку" Куліша засудили по її появі не тільки українці, але й поляки як Свєнтоховський в „Prawd'i", але й сам Франко назвав її тоді „патологічним об'явом". А в „Крашанці" не було таких напастей на „русинів", як у Франка. Навіть Генрик Сєнкевіч у повісті „Ogniem i mieczem" зганьбив давнє козацтво, а не цілий наш нарід. І проти Сєнкевіча виступали за те українці і поляки як Жигмонт Качковський. „Д-р Франко перейшов і Куліша і Сєнкевіча" — пише автор.

ЗА ВОГНЕМ ШКАРЛАТУ

Олені Телізі

Розлетілися сни і мрії,
Оддзвеніла весна, одійшла,
Зацвітають тепер новії
Квіти щастя і квіти зла.

Вже не травень ясний над нами,
Не жасминів солодкий привіт,
Горобиними вже ночами
Тьмяно пахне нам липи цвіт.

Вже тріпочуть над нами крила
Миготливих, палких блискавиць.
О, не думай, що я безсила,
Що боюсь я промінних птиць.

Я підставлю під зливу лиця
І піду крізь липневі вітри,
Як ходила колись на птицю,
Синю птицю дитячих мрій.

О, я знаю тепер багато:
Синю птицю повік не знайти.
Я тепер за вогнем шкарлату
Буду в ніч горобину йти.

Та коли у пітьмі незрячій
Зацвітає пурпури цвіт,
Кожний раз я так гірко плачу
За блакиттю весняних літ.

НАТ. ЛІВИЦЬКА-ХОЛОДНА

ЧИ ЗНАЄШ, ВІЛЬНИЙ СВІТЕ...?

(Закінчення зі стор. 1-ої)

інці військову повинність відбувають за межами своєї батьківщини? Чому на наших землях дислокують військові частини, складені з росіян та інших національностей, яким інтереси українського народу, якщо не суто ворожі, то чужі: Якщо ми зрадники своєї батьківщини і справедливо покарані: чому судили нас „народні", чи „військові" суди, склад яких далеко не український? Чому ми своєї кари не відбуваємо на території України, так страшно зруйнованої останньою війною і потребуючої відбудови? Чому нами освоюються недоступні дикі землі та ліси в той час, коли наших рук так потребує наша батьківщина? Чи знає культурний світ, що на масових табірних цвинтарищах будуються нові табори, міста, копаються канали, робляться спортивні площі, щоб затерти сліди цих злочинів? І так в Комі АССР, ст. Абезь 1, 4, 5-ий табори стоять на бувших кладовищах. У Мордовії ст. Леплей 3-а Н. 5, 1-ий і 2-ий поліровочні цехи, техкабінет і кузня — побудовані на людських кістках. Чи відомо про масові розстріли в'язнів (на Воркуті шахта Н. 29 розстрілювано під керівництвом і з участю ген. прокурора Руденка), які домагалися лише прав політв'язня? Чи відомо, що в Казахстані л/о Кінгир, п/я 392 (3-тя і 1-ша колони) жінок і мужчин давлено чотирма танками за те, що вони домагались своїх закономірних прав? Чи відомо культурному світові, що Україна, крім штучного голоду 1933-го року, живе впроголодь 38 років; що сьогодні західньо-українські землі, охоплені водною стихією, присуджені на голодну смерть, позбавлені будь-якої помочі від „гуманної, миролюбної", комуністичної Росії. В той час, коли мільйони тонн хліба вивозяться за кордони в цілях пропаґанди, в той час, коли різні заграничні делеґації відвідують зразкові (спеціяльні для показу) колгоспи і фабрики СРСР? Чи відомо, що Росія в післявоєнний період (1945-1955 роки) руками мільйонів в'язнів підняла тяжку і легку промисловість на рівень вищий довоєнного, і що ці в'язні поставили питання про покращання умов необхідних для кожного дихаючого повітрям створіння (бо ж після 9-11-годинної праці в шахтах в'язнів замикали в тісні смердючі бараки зі славнозвісними „парашами", як робочу худобу) то їх розстрілювали і душили танками, а багатьох судили другим вироком по 10-25 років і розвозили в закриті тюрми, де вони сидять донині.

Культурний світе XX-го століття, століття проґресу і культури, ми не сумніваємось, що прочитавши ці рядки до найбільш „гуманної та справедливої" комуністичної партії Росії, виникає почуття огиди, омерзіння за злочини, заподіяні нею всім поневоленим народам.......

Ми не впали духом, бо знаємо, що наші стремління до волі оправдані законами матері природи і віримо, що весь культурний світ піддержить нас на цьому шляху.

З огляду вище сказаного, ми в'язні мордовських спецтаборів вносимо таку резолюцію:

РЕЗОЛЮЦІЯ

I. А) Визначити відповідну комісію для провірки стисло поданих нами фактів, що мали місце в 1953 р. на Воркуті й Норильську, а в 1954 р. в Караганді, де своїми жорстокостями відзначилися ген. прокурор Руденко і заст. міністра МВД Масленніков.

Б) Вислідити правдивість цього, що в Абезі (Комі АРСР) 1, 4, 5-ий табори і 3-а Н. 5 (Мордовія) збудовані на цвинтарищах. Подібні випадки неважко знайти під кожним з таборів, 44 в його окружності.

В) У зв'язку з цим вимагаємо, щоб цвинтарища були упорядковані, будувлі і споруди на них зліквідовані, а погибшим збудовані пам'ятники — символ вічної ганьби червоним рабовласникам. Так як між погиблими є члени всіх національностей світу, то по спорудженні пам'ятників повинна бути створена міжнародна організація, відповідаюча цій справі.

Г) Вимагаємо повного соціяльного забезпечення сиріт, вдів, непрацездатних батьків, рідні, яких впали жертвою жорстокої несправедливости: також цих осіб і їх рідних, які стратили в таборах фізичну повноцінність і не всилі забезпечити себе чи сім'ю.

Д) Внаслідок цього, що ціла сім'я за провини одного її члена притягається до відповідальності (насильне вигнання, заслання, конфіскація) і не тільки син, а й внук терпить за провини свого діда чи навпаки, створились касти „благонадьожних" і „неблагонадьожних" тому, що ці останні живуть у вічному приниженні, переслідуванні і нужді, ми вимагаємо, щоб цим людям були поверн́уті права людини і дане соціяльне забезпечення, а рівно ж право на поворот на рідну землю.

Е) Вимагаємо, щоб особи, які відбули свої вироки, мали право вернутись на свою батьківщину, а рівно ж, так як 25-літній вирок являється досмертним, опротестовуємо його масове примінення.

Є) Всі учасники страйків, чи будь-якого протесту масового чи поодинокого (основаного на закономірних принципах прав політв'язня) які внаслідок своїх вимог були вдруге суджені і з таборів вивезені в закриті тюрми, повинні бути звільнені з них, а ця несправедлива кара анульована.

Ж) Всі пустинні землі, рудники, шахти, лісові масиви, які після освоєння чи відкриття ввійшли в склад СРФР повинні належати тим народам, члени яких їх освоювали і всіяли їх своїми кістками.

II. А) Вимагаємо створити міжнародну контрольну комісію, яка вірно реґулювала б допомогою назначеною для слаборозвинутих чи потерпівших від стихійних нещасть країн (враховуючи й СРСР) та областей.

Б) Ми з радістю і співчуттям вітаємо готовність допомоги всім потребуючим помочі (незалежно від національности, релігії, раси, політичних переконань), але ми не можемо примиритися з цим, щоб хліб, вирваний з горла, крові і кості голодуючих, вивозився закордон у виді допомоги, а насправді в цілях пропаґанди, як це має місце в СРСР, в цей час, коли мільйони людей голодують.

III. А) Так, як всі злочинні дії супроти поневолених народів відбувались і відбуваються з відома політбюро і ЦК КПСС, вимагаємо: всю верхівку СРСР, рахувати підсудними міжнародної справедливости.

Б) Єжов, Берія, Абакумов і другі (страчені органами безпеки для відведення очей, як своєї так і світової громадськости) не можуть самі нести відповідальності за все, тому, що злочини супроти поневолених народів не припиняються і донині.

IV. З чисто національних переконань ми, українці вимагаємо, щоб:

А) З українських земель були вивезені всі громадяни російської національности і не користувались правом в'їзду аж доти, поки Росія не перестане мріяти про винародовлення, асиміляцію і остаточне проковтнення України: поки не перестане вважати себе „старшим братом". Фальсифікація історичних фактів відносно т. зв. „возз'єднання України з Росією" ніяк не може відповідати реальності, бо насправді Україна весь час жорстоко поневолюється Росією.

Б) Ми згідні з цим, щоб члени всіх інших національностей (не послані російським урядом в займанчих цілях) могли жити на українських землях по-культурному, рівноправно з нашим народом. Росіяни ж можуть жити тільки тоді, коли вони стануть підпорядковуватись загальному правилу моралі.

В) Поки існують в світі збройні сили, на Україні повинні розміщуватись військові частини, складені тільки з українців і українського командування, а всі бійці і командири не-українського походження повинні бути виведені за межі нашої землі. Це саме відноситься й до адміністративних установ і органів безпеки — МВД.

Г) Всіх порушників закону української національности повинні судити суто українські народні чи військові суди і кару вони (порушники) повинні відбувати в межах своєї землі.

Примітка: Просимо Організацію Об'єднаних Націй, Відділ Прав Людини, цей лист довести до відома світової громадськості.

З огляду на передбачені наслідки, підписи ставимо ініціялами та псевдонімами.

30/IX — 55.

Заувага: В цьому місці оригіналу стоять підписи, ініціялами і псевдонімами, п'яти представниць жіночих колон і восьми представників чоловічих колон в'язнів.

ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ

Дорогі Друзі!

Користуючись щасливою нагодою, ми хочемо коротко розказати, що говорять нам большевики на т. зв. лекціях про Вас — нашу політичну еміґрацію останнього десятиріччя та що появилось в друку на цю тему в недавньому часі. Крім цього бажалось би нам, хоч у декількох словах, познайомити українців на чужині, яким не байдужа наша доля із життєвими умовами політв'язнів у совєтських спецтаборах післявоєнних років.

Лекції на українські теми проводять не докладчики з управління місцевих спецтаборів, а лектори з найвищої мордовської партійної інстанції. Провідна думка всього сказаного до цього часу про Вас, приблизно, така: Українська політична еміґрація останнього десятиріччя — це малочисельна, та зате, поділена на багато партій, група розсварених людей, короткозорих у політичному відношенні, яка не має вже ні популярности, ні опори в свойому народі й бореться не за щось реальне, а за велику букву „У". При цьому перечислюються прізвища найбільш визначних наших сучасних політичних діячів закордоном — „найзапекліших зрадників українського народу".

Доклади на українські теми в останньому часі припинились. Можливо, що причиною тут гідна реакція в'язнів на тенденційне большевицьке перекручування фактів з нашої історії. Ці несподівані лекції, що завдають нам стільки душевного болю, є рівночасно для нас відрадним явищем. Вони дозволяють робити висновки (хоча б вони були правдиві!), що покращало наше положення у міжнародньому політичному житті — і тому так посилено почала працювати большевицька пропаґанда у відповідному напрямі. Незлобно завидують нам політв'язні інших національностей совдепії, щоб тільки наша радість не була даремна!

Серед друкованої ворожої нам літератури останніх років, яка появилась у бібліотеках мордовських спецтаборів, перше місце займають памфлети Галана („Вибрані твори", 1954 р.) та Беляєва і М. Рудницького („Под чужими знаменами"), наскрізь просякнуті чудовищною, вихованною, неперевершеною злобою та ненавистю до всього українського — некомуністичного.

Вам, нашій сучасній політичній еміґрації, відведені на цих наклепницьких сторінках окремі розділи. Підкреслюються внутрішні неполадки, незгода, боротьба за провідницькі місця, жадоба наживи, недостача політичної зрілости. Наше відношення однакове до всіх засобів большевицької пропаґанди. Ми не сумніваємось у крайній тенденційності живого і друкованого слова у совєтській „тюрмі народів". Ми твердо віримо, що, збагачені досвідом минулого, Ви з честю виконаєте завдання, які, звичайно, покладає народ на свою політичну еміґрацію; що еміґраційні роки не будуть для Вас „пропащим часом", що Ви проживете їх як найбільш доцільно й повернетесь на Україну з нерозтраченими надарамно життєвими силами, із знанням усіх досягнень передової европейської та світової думки, які можуть принести користь нашому народові, що перебування поза межами Батьківщини протягом довшого часу не розвіє — як кажуть — з вітром Вашої туги за рідними сторонами та не зродить у серці бажання залишитись на все життя на чужині.

А тепер декілька слів про життєві умовини політв'язнів у совєтських спецтаборах післявоєнних років. Основні риси большевицької тюремно-лагерної системи не змінилися. Майже всі спецтабори розміщені в теренах незвичайно важких під оглядом природно-кліматичних умов (Колима, Таймир, Сибір, Комі, Казахстан). Час тривання кари за політичні провини: від 5 років (за одну спробу, як говорять жартом, „неблагонадьожно" подумати) до 25 літ т. зв. „ісправітельно-трудових лагерей" та від 15-20 років каторжних робіт. У перші повоєнні роки голод, непосильна праця та жахливі гігієнічні умови забрали тисячі жертв з рядів політв'язнів, знову же у 1948 р. введено у спецтаборах т. зв. посилений режим (замикання заґратованих бараків на ніч, обмеження листування до 2 листів у рік, заборона мати гроші на руках, штрафні бараки, заборона носити свій одяг, наказ носити тільки лагерний із номером на спині, заборона: робити виписки з книжок, робити ручні роботи, сходитись у більші гуртки і т. д. (При важкій 12-годинній праці та цілево підвищених нормах). Невиносимо важкі життєві умови викликали повстання в поодиноких лагерних осередках: у Воркуті (1953 р.), Норильську (весна-літо 1953 р.) та Кенгірі (Казахстан у 1954 р.). У повстаннях брало участь понад 40 тис. в'язнів різних національностей. В боротьбі з повстанцями ворог використовував всяку зброю, з танками включно. Ціною життя та здоров'я декількох тисяч вбитих і ранених друзів, ми добились знесення посиленого режиму і встановлення 8-годинного робочого дня.

В останніх роках большевики рішили похвалитись перед світом своєю гуманністю і почали видавати укази, м. ін. для політв'язнів, які, в більшості випадків, не вводяться масово в життя (указ про звільнення із спецтаборів інвалідів, про „умовно-досрочне" звільнення із спецтаборів в'язнів, які відбули 2/3 кари). Після звільнення із спецтабору політв'язня жде — як правило — висилка в Сибір на неозначений час. У вересні цього року проголошено указ про амнестію для політв'язнів, які співпрацювали з німцями у воєнні роки. Офіціяльно наших в'язнів націоналістів називають большевики „бандерівцями" або „українсько-німецькими націоналістами", а амнестія до нас не відноситься. Ще один зайвий доказ брехливосви большевицької системи.

Під кінець хотілося б сказати в ім'я правди, що ми завжди високо цінимо ім'я українського політв'язня і, в загальному, зуміли з'єднати собі прихильність та признання політв'язнів інших національностей.

Бувайте здорові, Дорогі Друзі!

Не забувайте нас, та думайте про поворот на Україну!

Мордовія, 5. X. 55 р.

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТВ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

КОНҐРЕС НІМЕЦЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

люція", що вже знайшли широкий відгомін у всій німецькій пресі і напевно будуть предметом ще довгих дискусій. Інтелектуальні „стовпи" СПД, професори Карль Шміт (відомий, між іншим, з того, що під час розмови з Хрущовим у Москві „загнув" його на марксизмі і доказав, що наведена ним цитата належить не Марксові, як то приписував Хрущов, а Ляссалеві) і Лео Брандт, дали дійсно блискучі формою й глибокі змістом реферати на тему докорінних змін, що відбуваються в економіці й суспільному житті внаслідок впроваджування у виробничі процеси атомової енергії й автоматизації. Кількома словами годі переповісти чотиригодинні виклади і на високому поземі ведену дискусію. За СПД лишається пальма першенства: вона порушила, як перша політична партія ФРН, цю важливу проблему, що подібно як колись винахід парової машини, який привів до революції в індустрії, незабаром опанує чи надасть нового стилю німецькій економіці і суспільству.

Реферуючи згадані проблеми, обидва референти, що з власних подорожей до ЗДА знають тамошні відносини, давали вислів своєму подивові для розв'язки цих питань в Північній Америці. І годі було визбутися дивного враження, що партія, яка в ґабльотках тримає марксівські реліквії, ставить за взір свого і своєї країни майбутнього пар екселянс капіталістичну країну. Цим самим вона, хоча і не формально, доказує, яким малопридатним для розв'язок сучасних проблем є марксизм і як гарно без нього можна розв'язати актуальні економічні і соціяльні питання.

„Бідні кревні"

Так назвав себе і подібних до себе членів соціялістичних партій поневолених народів один визначний грузинський соціяліст, коли я його запитав, як почуває він себе на конґресі братньої партії. Дійсно, могутня СПД, яка має сьогодні найбільше з усіх німецьких партій членів, найкраще зорганізований партійний апарат, самовистачальні фінанси (7 млн. нм прибутків тільки з річних вкладок, 75 ротаційних машин, 500 лінотипів, мільйонові наклади пресових власних органів) і теперішні лідери якої користувалися гостинністю навіть деяких східньоевропейських побратимських партій під час гітлерівського панування, не виявляють великого зацікавлення до своїх товаришів із соціялістичного інтернаціоналу, що перебувають в екзилі. Головно до тих, з країн Східньої Европи. Для представника еспанських соціялістів в екзилі конґрес СПД зробив чи не найбільшу демонстрацію за всіх п'ять днів нарад. Їх справу реферував спеціяльний відпоручник керівництва партії на конґресі в Тулюзі минулого року. Запрошеному і присутньому на конґресі еспанському делеґатові призначено почесне місце, невгаваючими оплесками переривано його промову, йому передано чек на 20 тисяч нім. марок, а на заклик голови конґресу збільшити подарунок для еспанських товаришів, за кілька хвилин делеґати поодиноких країн підвищили цифру на 30 тисяч. „То, властиво, нема чого дивуватись, — говорив мені колишній співробітник Церетеллі, — це кузен допомагає кузенові, а ми — далекі кревні..."

∴

Цьогорічний конґрес СПД проходив під знаком великої певности в скорий прихід до влади. Промова Олленгауера, якого втретє вибрано шефом партії, численні натяки інших референтів і дискутантів давали тому неоднократно доказ. Цей конґрес можна було б навіть назвати стартом передвиборчої кампанії, що з рамени СПД вестиметься за покращання економічного і суспільного життя ФРН. Марксизм заховано в ґабльотку, а за взір поставлено ЗДА. Розмальовано небезпеки другої індустріяльної революції і запевнено, що тільки СПД зможе подолати великі проблеми, які несе атомова доба. Чи такої самої думки більшість німецьких виборців — покищо трудно сказати. Остаточну відповідь дасть вересень 1957 року.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Участь Союзу Українок Америки в Між. Жіночій Виставі.

Кожного року відбувається в Ню Йорку Міжнародна Жіноча Вистава. Відбувається вона першого тижня листопада, а спонзором її є Жіночий Національний Інститут.

Участь українок у ній датується — з деякими перервами — від 1942 року, коли то вперше Окружна Рада Відділів створила український виставовий комітет. Цьогорічний комітет*) очолює містоголова СУА п. Катерина Пелешок, а містоголовами є пп. Олена Гординська й Іванна Рожанковська. Дальший склад комітету, як слідує: пп. Галина Гошовська — секретар, Анна Кізима — касієр, Лідія Котлярчук — фінансова референтка. Члени фінансової комісії пп.: Марія Процак, Анастазія Слободян, Катерина Баран, Катерина Микитин, Марія Чарнецька, Євгенія Леськів, Євдокія Ликтей, Каролина Варшевська, Софія Штиґа, Анастазія Хархан, Наталія Мітрінґа й Марія Савицька. Голова мистецької комісії п. Мирослава Гординська й член комісії п. Ірина Шухевичева. Голова імпрезової комісії п. Анастазія Бродин і члени комісії пп.: Ніна Вакад, Дороті Вальдер, Марія Робіскі та Анна Йонда. Пресова комісія пп.: Ірина Домбчевська й Марія Макарушка. Голова господарської комісії п. Надія Пастушенко, а члени комісії пп.: Христина Воввідка, Анна Свенсон, Марія Соболь, Марія Марусевич, Стефанія Салдан, Марія Карпевич, Любов Раковська, Євдокія Полевчак, Ірина Кашубинська, Ярослава Зарицька й Іванна Бенцаль. Контрольна Комісія пп.: Марія Головей, Марія Ленчук і Ірина Пасецька.

Голова виставового комітету внесла задаток на кіоск та одержала квитки вступу, які є вже в продажі. Поодинокі комісії відбули ряд засідань, на яких намічено плян та розділено працю.

Окружна Рада Відділів СУА.

*) Крім цього комітету раніше був уконституований попередній комітет, на голову якого була перевибрана минулорічна голова Українського Жіночого Виставового Комітету, п-ні Ірина Повзанюк. Повний склад того комітету вже був опублікований. — (Прим. Ред.)

Шикаґо, Ілл.

Міжнародний Фестиваль в Шикаґо.

В суботу 25-го серпня 1956 р. будемо свідками та учасниками небуденної імпрези, що її заплянував окремий Комітет міста Шикаґо, під назвою Дейлі Олл Шикаґо Сітізенс Комітті під проводом посадника міста Дейлі.

Цією імпрезою буде Міжнародний Фестиваль — Інтернешенел Фолкс Фестівал — Шикаґо, що відбуватиметься на „Солджерс Філд", найбільшому стадіоні міста — близько озера Мишиґен. У цьому Фестивалі виступить понад 5,000 хористів ок. 28-ох різних національних груп в Шикаґо в різнобарвних національних строях. Вони відспівають спільно декілька пісень. Передбачені національні виступи поодиноких національних груп, музичні виступи, руханкові вправи, спортові гри та інше. В Комітеті між представниками різних національних груп, шведів, литовців, ірляндців, норвежців, німців, поляків, італійців, греків, мадярів, хорватів і інших, є також представник української національної групи — п. Іван Дужанський, голова Ліґи АУП, Т-ва Бизнесменів і ін.

Ця велика імпреза буде одною з найкращих нагод запрезентувати свою національну групу перед багатотисячною публікою з Шикаґо і околиці з якнайкращого боку в гарних народніх строях країни свого походження чи своїх батьків. І тому на цей Міжнародний Фестиваль ми повинні звернути нашу пильну увагу, та вже від тепер взяти участь у підготовці української національної групи.

Просимо поодинокі наші хори в Шикаґо до зголошення участи у Фестивалі, а танцювальні та музичні групи зголосити свої найкращі точки для вставлення їх до загальної програми Фестивалю. Диригенти хорів та інших мистецьких груп будуть запрошені на окреме засідання в Сіті Гол, де отримають точні інформації щодо своїх виступів і підготовки.

Участь проситься зголошувати в Канцелярії Ліґи АУП в Шикаґо при 2247 Вест Райс Ст., Тел. ГУ-мболдт 9—4450.

Маямі, Фла.

З української музичної студії.

Річний попис учнів української піяністки Наталії Климкевич відбувся 26-го травня ц. р. в Лівінґстон Гол у Маямі. Участь узяло тридцять сім учнів у віці від п'ятьох до чотирнадцятьох років. Дорослі учні не брали участи в цьому пописі. 24 учні студії, які брали участь у музичному конкурсі Національної Спілки Вчителів Фортепіяну ЗДА, одержали такі нагороди: 11 національних, 6 стейтових, 4 дистриктові й 3 льокальні. За гарні успухи вмістила Національна Спілка Вчителів Фортепіяну п. Наталію Климкевич на Національному Почесному Списку Вчителів Фортепіяну ЗДА. Не зважаючи на те, що тільки два учні студії українського походження, виконано ряд творів українських композиторів, а саме Косенка, Фоменка, Гнатишина й українські танки в укладі Н. Климкевич. Заповідачем вечора був п. Дейл Міллер — майстер церемонії маямського Ківені Клюбу. Численно зібрана публіка нагородила молоденьких виконавців оплесками признання. Маямська англомовна преса виявила помітне зацікавлення успіхом цієї студії, яка існує щойно три роки, і помістила два репортажі з нагоди конкурсу й попису.

Присутній.

Филаделфія, Па.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СПІВ. Т-ВА „КОБЗАР".

Дня 26 червня о год. 8 веч., в залі Клюбу Горожан відбулися Чергові Річні Загальні Збори Співочого Т-ва „Кобзар" у Филаделфії.

Збори відкрив Ю. Гаврилів і в свойому звіті як голова з'ясував солідність і працьовитість всіх членів хору та подякував за щиру співпрацю з Управою. Відтак подякував також п. Л. Вульбі за фортепіяновий акомпаніямент, а д-рові А. Рідницькому за безінтересовну працю і мистецький рівень хору, на якому він станув за кілька літ жертвенної праці для добра свого суспільства. З черги звітував секретар хору п. В. Надраґа, де в подробицях подано години присутности членів, опрацьований репертуар і згадано імпрези, крім власних концертів та академій. Касієр М. Саґатий у своїм звіті сказав, що при такому „бюджеті" то хіба така мистецька одиниця як хор „Кобзар", що повна самопосвяти, може безперервно і вперто вести свою працю для добра пропаґування рідної пісні. Після звітів всіх членів уступаючої управи забрав голос диригент д-р А. Рудницький, з'ясовуючи успіхи й недоліки хору за минулий період.

Конечність закріплення на платівках опрацьованого досі пісенного репертуару з оркестрою — є важливою справою та в інтересі не тільки хору, але цілого нашого громадянства. Звернув увагу також на молодь, яку необхідно й систематично треба включувати до хору. На закінчення своїх міркувань дав напрямні відносно мистецької роботи хорового ансамблю.

З черги приступлено до вибору нової управи, в склад якої увійшли: Ю. Гаврилів (гол.), І. Ільницька (з.г.), о. Вережницький, Р. Гевко, М. Сенайко, О. Татунчак, Іс. Жилавий, Ю. Шашаровська, Д. Стулковський, В. Одержинський, А. Дражньовська і М. Капій. Контрольна Комісія й Т-ва Суд: В. Надраґа, О. Филипович, Ст. Петит, д-р М. Гнатюк, М. Голинський і В. Фльорчук.

В плині своєї праці нова управа намітила деякі важливіші імпрези зі співучастю Українського Театру, Філармонійної Оркестри та міш. хору „Кобзар".

Ісидор Жилавий
(прес. реф.)

УКРАЇНЕЦЬ У БЕРКШІРСЬКОМУ МУЗИЧНОМУ ЦЕНТРІ

Бостонська симфонічна оркестра улаштовує що року в літніх місяцях Беркширський Фестиваль у Тенґлвуді, де виступають найвизначніші музики, як диригенти П'єр Монте, Чарлз Минх, піяніст Рудольф Серкін, сопрано Метр. Опери Марг. Горшо та інші. Одночасно під проводом диригента Минха та композитора Арона Копланда збирається там т. зв. музичний центр: приїжджає коло 400 висококваліфікованих молодих музик не тільки з ЗДА, але й усього світу, утворюючи власну оркестру, хор, оперний ансамбль. Цього року вперше в групі 22 диригентів музичного центру бере участь також український музика, Ігор Соневицький, що м. і. останнього тижня диригував увертюрою Бетговена „Еґмонт".

КАНДИДАТ НА ПРЕЗИДЕНТІВ ТА ЇХНІ ОНУЧКИ

Президент Айзенгавер гордий на своїх онучків, які часто перебувають в нього в Білому Домі, і преса містить їхні світлини. Айзенгавер має вже четверо онуків: 8-річного Дейвіда, 7-річну Барбару Анну, трирічну Сусанну та шестимісячну Мері Джейн. Та „веде перед" щодо онуків демократичний кандидат Аверелл Гарриман, дві доньки якого мають 5 дітей. Його донька пані Шерлі Фіск має 14-річного Роберта, 7-річного Аверелла і 9-річну Кітті; друга донька пані Стенлі Мортімер має 7-річного Дейвіда та 5-річну Джейн. Стівенсон не має покищо внуків, але теща його сина Адлея Стівенсона молодшого вже повідомила, що і Адлей дістане внука, бо її донька сподівається наслідника чи наслідниці саме під час виборів, десь коло 6-го листопада ц. р. Якщо це буде син, то назвуть його Адлем третім. Як бачимо, то і внуки майбутніх президентів грають делку ролю в виборчій кампанії. Тільки про сенатора Кіфовера преса чомусь не згадує.

● Минулорічна „Міс Америка" Шерон Кей Річі з Гренд Айленду, Небраска, повідомила про свої заручини зі співаком Дан Черрі. Вона живе в Денвері, Колорадо.

Господарські Вісті

ЄГИПЕТ І РУМУНІЯ ПІДПИСАЛИ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДОГОВІР

В столиці Каїро румунська делегація підписала торговельний договір із Єгиптом, який важний на три роки. Єгипет продаватиме Румунії бавовну, нитки, текстилії, городину, шкіру і метали, а в заміну за те дістане з Румунії нафту, нафтові продукти, промислові машини та залізничне влаштування.

СВІТОВА ЕКОНОМІКА НА РЕКОРДОВОМУ РІВНІ

Генеральний секретар Об'єднаних Націй Даг Гаммершилд заявив у Женеві на Економічній і Соціяльній Раді ОН, що світова економія в останніх десятьох роках дійшла до рекордового рівня. „Ніколи в історії людства економічний пульс не був такий швидкий, ніколи не виказував такої гнучкости і такого постійного росту, як тепер", казав Гаммершилд. Єдина журба, на його думку, це те, що цього росту економіки немає в країнах, які не мають розвиненої продукції. Гаммершилд домагався, щоб змагати до стабільности в числі затруднених та до тривкости цін на різні товари, бо всякі хитання в цих ділянках шкодять світовій економіці.

ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ ЧИСЛО ПОЗИЧОК ДРІБНИМ ПІДПРИЄМЦЯМ

Адміністрація Організації Дрібних Підприємців повідомляє, що число позичок в фінансовому році 1955-1956 подвоїлося, і становило 5,229 позички на суму 126,379,521 доляр, а в році 1954-1955 всіх позичок було 2,258 на суму 63,438,000 долярів. Підприємства пересічно позичали по 42,000 долярів на протяг п'ятьох років. Уділено 8,309 позичок тим підприємцям, які потерпіли внаслідок стихійних катастроф на суму 44,402,263 долярів.

РЕКОРДОВІ ПРОДАЖІ І ПРИБУТКИ КОМПАНІЇ „ДЖЕНЕРАЛ ЕЛЕКТРІК"

Директор компанії „Дженерал Електрік" Ралф Дж. Кордінер повідомляє, що ця фірма, одна з найбільших в цій країні, осягнула в перших шістьох місяцях цього року рекордовий продаж і такі ж прибутки. В першій половині цього року продано товарів на суму 1,958,974,000 долярів, на 17 відсотків більше як в тому самому часі минулого року, коли продали товарів на суму 1,673,012,000 долярів. В першому півріччі цього року прибутки виносили 112,867,000 долярів, а в минулому році в тому самому часі — 107,799,000 долярів. Є вигляди, що продаж товарів буде збільшуватися і в другій половині цього року; те саме відноситься і до прибутків.

КРАЇНИ КОМУНІСТИЧНИХ САТЕЛІТІВ ЕКОНОМІЧНО ЗДОБУВАЮТЬ БРАЗИЛІЮ

Комуністичні країни з-поза залізної заслони стараються економічно опанувати Бразилію. Їхня торгівля збільшується з кожним місяцем, хоч досі є ще доволі мала в порівнянні з загальним бразилійським імпортом. В першому півріччі цього року комуністичні країни, крім СССР, продали товарів в Бразилії на суму 24,470,000 долярів, а в 1955 році в тому самому часі тільки на 15,631,000 долярів. Якщо це збільшення торгівлі буде йти таким темпом, то в цьому році комуністи продадуть Бразилії товарів на суму 100,000,000 долярів. Комуністи продають такі товари Бразилії: Чехословаччина продає авта, випродуковані в фірмі „Скода", курята і ковбасу, Польща мармеляду, ковбасу, горівку та черешні в пушках, Мадярщина — мармеляду. Східня Німеччина переговорює з бразилійським урядом про продаж промислового влаштування.

КНИЖКА И ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ В ДОМІ КОЖНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ЛЮДИНИ.

Зливні дощі і бурі спричинили смерть десяток осіб і великі матеріяльні втрати

Ню Йорк, Н. Й. — Зливні дощі і сильні вітри, які місцями мали силу торнада, спричинили в суботу смерть кількох десяток осіб та великі матеріяльні втрати від повені, які навістила деякі райони. Найбільш пошкоджений стейт Мериленд, в якому втопилося 7 осіб, а 8 осіб згинули в автових катастрофах. Сотки осіб в цьому стейті залишилися без даху над головою. В Гаґерставні нападало аж сім цалів дощу. Треба було закрити дві фабрики. В Балтиморі вода позаливала пивниці. В Річмонді в Вірджінії впродовж 90 мінут впало два цалі дощу, під час якого віяла буря, що мала силу торнада. В центральній Вірджінії впало аж 4.75 цаля дощу. В Роббінсі, Північна Каролайна, втопилися дві особи, коли вода змила з мосту авто, по якому вони хотіли переїхати річку. Великі шкоди спричинили дощі в Неваді і Кензас. В Ню Йорку впало тільки 1.7 цаля дощу, і вода позаливала деякі вулиці, найбільше в Рокевейс. В Ню Джерзі згинули дві особи. Одній з них поковзнулося авто на шляху 49, а друга наїхала на тягарове авто під час зливного дощу.

Стівенсон переможе в другому голосуванні більшістю 718 голосів

Ню Йорк, Н. Й.—Один нюйоркський прихильник демократичного кандидата на президента Адлея Е. Стівенсона заявив, що головна кватира кампанії за вибір Стівенсона обрахувала, що в першому голосуванні на Крайовій Демократичній Номінаційній Конвенції в Шикаґо Стівенсон дістане 530 голосів. В другому голосуванні на Стівенсона впаде ще 188 голосів, і тоді він стане демократичним кандидатом на президента. Щоб бути вибраним, треба дістати тільки 686½ голоса. В першому голосуванні за Стівенсона голосуватимуть із східних стейтів 116, з південних — 178, з середньо-західніх і західніх стейтів — 236 голосів. До тих голосів не враховано ні одного голосу з Ню Йорку, Массачусетс, Тексасу і Мишиґену. В головній кватирі Аверелла Гарримана в Ню Йорку висміюють тих 530 голосів, які нібито мав би дістати Стівенсон вже в першому голосуванню. Це число надто перебільшене, заявляють прихильники Гарримана. Прихильники Стівенсона рахують на ті голоси в другому голосуванні, які під час першого голосування дістануть кандидати-фаворити в окремих стейтах. Джан МекКормек (Масс.), Роберт Б. Майнер (Н. Дж.), Воррен Дж. Магнусон (Вашингтон), Френк Дж. Лавші (Огайо), а також на частину тих голосів, які впадуть під час першого голосування на сенатора Кіфовера.

Перший український всееміґрантський літературний конкурс в Арґентині

Організований Спілкою Українських Науковців, Літераторів і Мистців в Арґентині наприкінці 1955 р. конкурс на новелю остаточно закінчився 1. 6. 1956 р. признанням трьох нагород і трьох відзначень видатніших з 17-ти надісланих на конкурс творів. Високий рівень щодо форми й змісту новель, охоплених конкурсом, ставлять його в ряд замітніших подій в культурному житті нашої еміґрації. В наголовку цього повідомлення зумисне поставлено „перший конкурс" з тим розрахунком, що його безумовний успіх заохотить організаторів і громадськість ще не раз повторити свої зусилля для подібних чергових конкурсів. Спілка УНЛіМ робить заходи, щоб нагороджені, відмічені та замітніші ненагороджені новелі видати окремою книжкою.

Жюрі в складі: проф. Є. Онацький, проф. доцент І. Павелко і мист. В. Ласовський, призначило нагороди таким творам:

I нагорода: „Жрець сліпої богині" — Івана Смолія ($700), II нагорода „Під копитом монгольського коня" — Степана Риндика ($500). III нагорода „Пошиті в дурні з Квезальтенано" — Тамари Кос ($300).

Відзначено: „Потяг із Сан Дієго" Володимира Федорука, „Смерть із Макарейбо" Надії Солтарескі, „Сентиментальний трикутник" Наталії Дробуш.

Американські експерти їдуть до Афґаністану допомагати в обводнюванні країни

Вашингтон. — З'єдинені Держави вислали до Афґаністану групу американських експертів, які мали б допомогти обводнити згадану країну з допомогою вже частинно-збудованої греблі Гелманда. Почавши від 1950 року, Афґаністан одержав від американського Експортово - Імпортового Банку 39,500,000 долярів позички на побудову згаданої греблі. Але її будовано надто поквапно, і великої користи для афґаністанського сільського господарства вона не дала. Ця гребля мала допомогти зробити придатними для поселення й управи землі яких 400,000 до 600,000 акрів, але афґаністанці, які поселилися на обводнених землях, не могли довго вдержатися, бо це вимагало надто великих коштів. Тепер американські експерти мають перевести перевірку цілої конституції і встановити можливості якнайкращого і найповнішого використання збудованої греблі. Додаткові кошти мають винести понад 40 мільйонів долярів.

ВСЯЧИНА

АМЕРИКАНЦІ НОСЯТЬ 12,500,000 ФУНТІВ КЛЮЧІВ

Виконний директор компанії „Єлл енд Тавн" Ліон Коч твердить, що американці щодня носять з собою 12,500,000 фунтів ключів. Ці ключі потрібні до замикання мешкань 64,000,000 американських домашніх господарств і 58,000,000 автомобілів. Кожний американець має по кілька, а то й по кільканадцять ключів від валізок, кабінетів, скриньок, бюр, роверів. Коли б всі ті ключі зважив, то вони важили б 12,500,000 фунтів.

ЦИРК НЕ ХОЧЕ ДАВАТИ ВИСТАВ В ГАРЯЧИХ ШАТРАХ

Великий цирк „Рінґлінґ Брадерс і Барнум та Бейлі" дав свою останню виставу в Питсбурґу, Па., при виповненій авдиторії на 9,856 місць, і директор цього найбільшого цирку в ЗДА Роберт Довер заявив, що це є остання вистава, і після неї цирк від'їжджає до своєї постійної квартири на Флориді. Праця цирку буде відновлена аж в найближчому році, але тоді він виступатиме тільки на тих аренах, де є охолоджене повітря. Цей цирк перервав свою працю внаслідок цього, що в різних містах робітники пікетували його вистави, домагаючися приступлення до робітничих спілок його працівників, та внаслідок злої цьогорічної погоди. Дирекція цирку виплатить своїм працівникам заробітні платні, а на другий рік організуватиме новий персонал.

АМБАСАДОРКА КЛЕР БУТ ЛУС ЗАХВОРІЛА ВІД АРСЕНОВОЇ КУРЯВИ ВІД МАЛЮНКІВ НА СТЕЛІ

Американська амбасадорка до Італії Клер Бут Лус важко захворіла від арсенової куряви, яка виходила з малюнків, що були на стелі її віллі в Римі, де вона вже 20 місяців мешкала. Від цієї отрути вона хворіла вже кілька разів, і лікарі шпиталю американської фльоти в Неаполі стверджують, що її недуга походить від арсену. Те саме ствердили лікарі військового шпиталю в ЗДА. Агенти ФБІ переслухували італійських та американських працівників у віллі, але не могли знайти причини недуги амбасадорки. Тепер виявилося, що арсеновий порох відділювався від малюнків, що були на стелі віллі в кімнаті, де спала амбасадорка. Поки вернеться вона до Риму, перемалюють цю кімнату. Недуга амбасадорки проявлялася в тому, що їй почало випадати волосся, нігті робилися крихкі, зуби почали рухатися, і ціпеніли ноги. Італійські лікарі не хочуть вірити в те, бо це був би перший випадок, щоб люди хворіли від мальовил.

ВЕНЕРИЧНІ НЕДУГИ СЕРЕД СЕРЕДНЬОШКІЛЬНОЇ МОЛОДІ

Батьки повинні пильно слідкувати за тим, що діється з їхніми підростаючими дітьми, які можуть бути виставлені на великі небезпеки, як це сталося в одній місцевості в Вест Вірджінії. Там Уряд Здоров'я припадком викрив, що між учнями середньої школи поширені венеричні недуги. Один і з тих учнів зголосився на лікування і оповів, звідки він набрався цієї недуги. Тим способом Уряд Здоров'я оглянув вже 41 учня (учениць) і ствердив, що між ними аж 23 було хворих на венеричну недугу, і тільки 18 здорових. Там викрили, що одну 16-річну дівчину малолітні злочинці напоювали алкоголем і впродовж кільканадцятьох днів аж 41 злочинець був замішаний у цю неморальну сітку. Батьки повинні знати про кожний крок своїх дітей та охороняти їх проти небезпек, які на них чигають від злочинних елементів.

Посмертна Згадка

ТИМКО ВАСИЛИШИН, довголітній член Б-ва св. Василія Відд. 168 УНСоюзу в Перт Амбой, Н. Дж., помер 14 липня 1956 р., проживши 73 р. Покійний родився в с. Бенківці, пов. Рогатин, Зах. Україна. Полишив у великім смутку дружину Анну, двох синів Теодора і Павла і дві невістки і внуків. Похорон відбувся 18-го липня з погрб. заведення при участі Родини, Знайомих і членів Б-ва св. Василія до Правосл. Церкви в Перт Амбой, відтак відпроваджено на вічний спочинок на цвинтар. — В. Н. П.!

Гр. Бобин, секр.

ТАРЗАН, ч. 3705. Розбивайте це!

Барт звільнив Тарзанові шнури і дав йому гострокінцеву кирку.

„Хлоп'я" вивертіло малу дірку для динаміту, а після того відорвало трохи свіжої руди.

Після вибуху завели Тарзана до дальшої скали. — Тепер, — крикнуло „хлоп'я" нагло потрясаючи батогом, — розбивайте це!